

PROJEKT: VODA MENE BRIGA

IZVAJALEC: DRUŠTVO ZA RAZVOJ PODEŽELJA LAZ

BIOTSKA RAZNOVRSTNOST NA OBMOČJU OBČINE LITIJA

Gradivo:

prof. dr. Ana Vovk Korže in Luka Žgur
Inštitut za promocijo varstva okolja

2011

Jablaniška dolina

»Projekt je delno sofinanciran s sredstvi ameriškega veleposlaništva. Mnenja, ugotovitve in zaključki ali priporočila, izražena v publikacijah so odgovornost avtorja in ne predstavljajo stališč Združenih držav Amerike.«

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	3
2	PREGLED SKUPIN ORGANIZMOV.....	6
3	KRATEK PREGLED BIOTSKE PESTROSTI V JABLANIŠKI DOLINI.....	10
4	LITERATURA	10

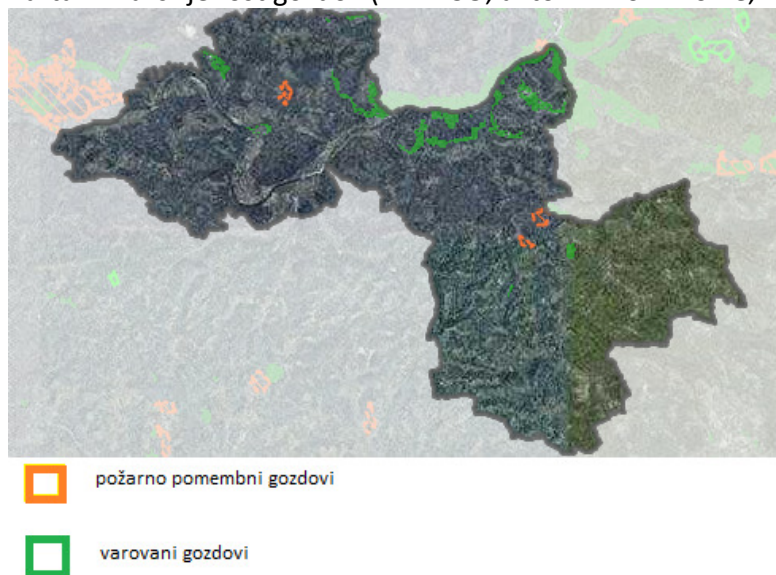
Otok na reki Savi pri naselju Breg (foto: A. Vovk Korže, marec 2011)

1 UVOD

Po definiciji iz Zakona o ohranjanju narave,¹ je biotska raznovrstnost razumljena kot raznovrstnost živih organizmov, ki vključuje raznovrstnost znotraj vrst in med različnimi vrstami, gensko raznovrstnost ter raznovrstnost ekosistemov. Izraz "*biotska raznovrstnost*" izhaja iz angleškega izraza "*biodiversity*" in je preveden na več načinov, zato se v slovenščini uporabljajo tudi izrazi »*biodiverziteta*« in »*biotska pestrost*«.

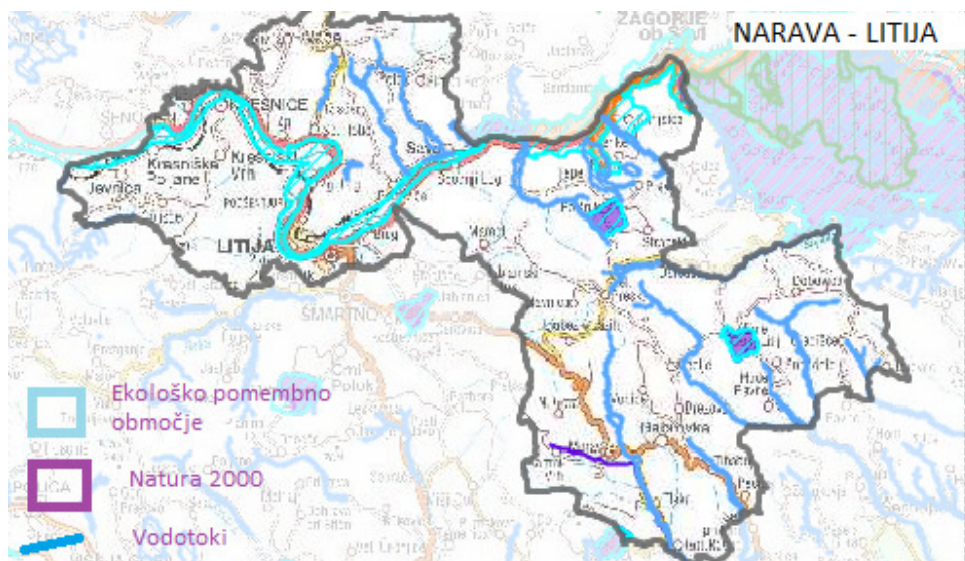
Tematske karte za območje občine Litije prikazujejo razširjenost gozdov, prisotnost Nature 2000 in ekoloških pomembnih območij ter hidrogeografijo občine.

Karta 1. Razširjenost gozdov (vir: PISO, avtor A. Vovk Korže, 2011)

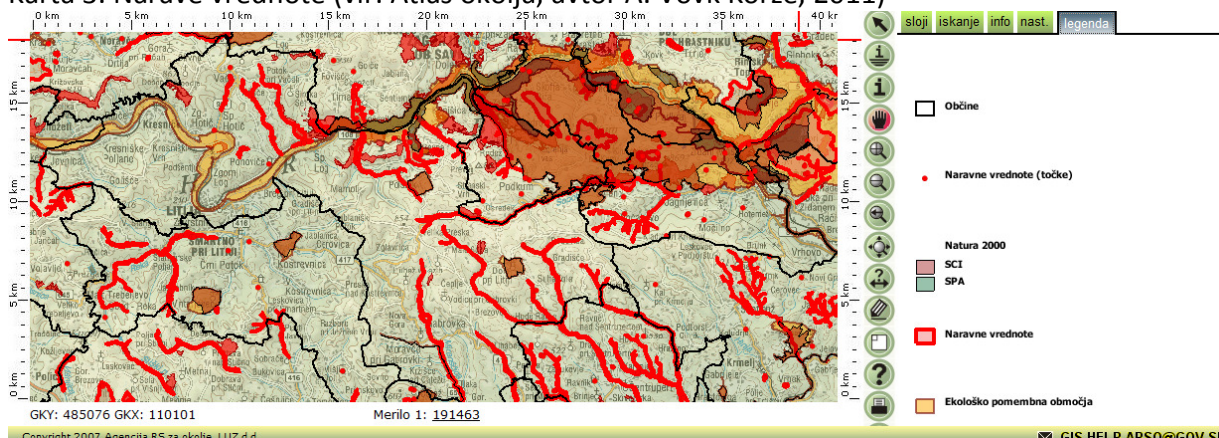

Karta 2: Natura 2000 in EPO (vir: PISO, avtor A. Vovk Korže, 2011)

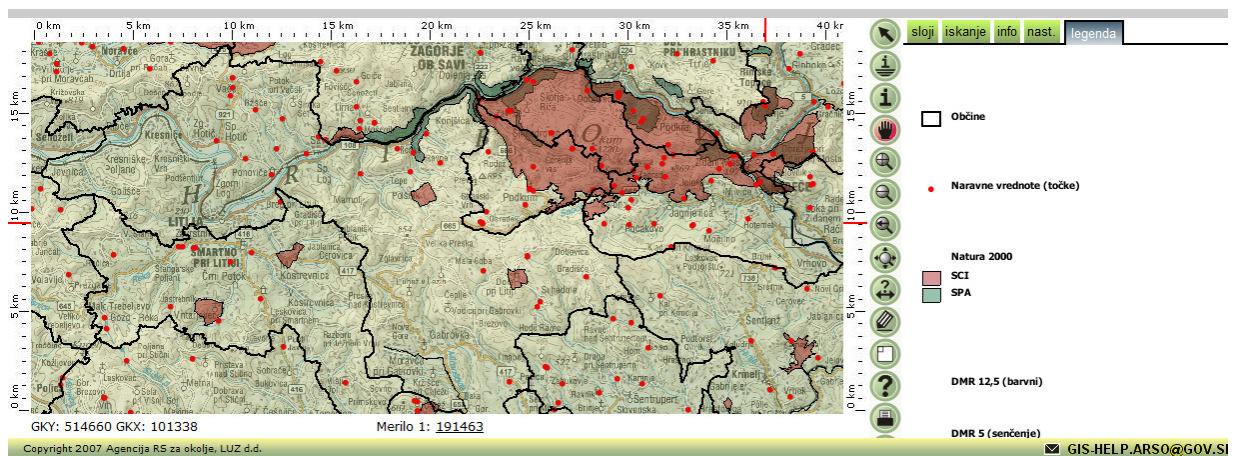
¹ http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r00/predpis_ZAKO1600.html

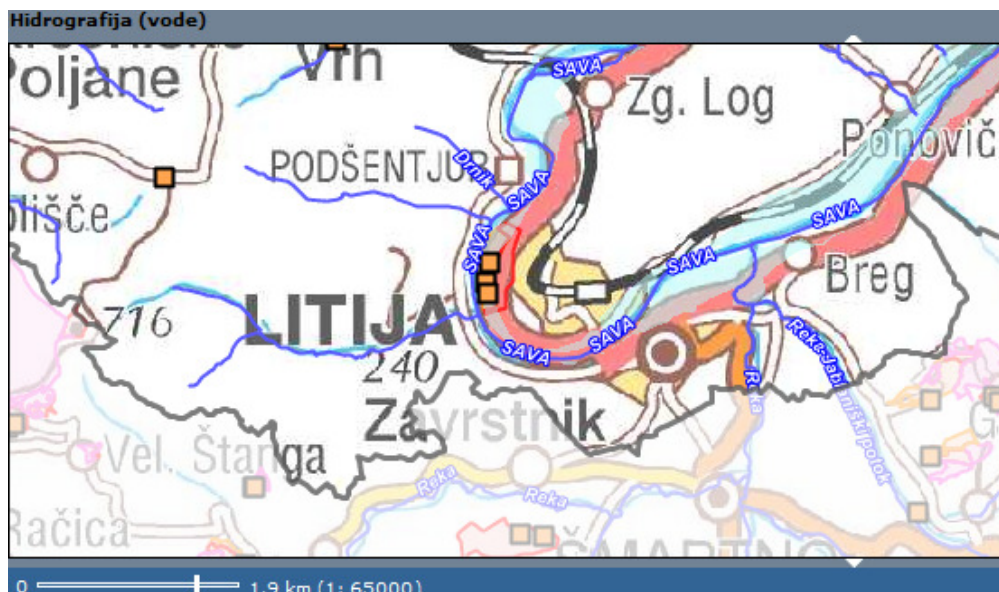
Karta 3. Narave vrednote (vir: Atlas okolja, avtor A. Vovk Korže, 2011)

Karta 4. Točkovna razporeditev naravnih vrednot (vir: Atlas okolja, avtor A. Vovk Korže, 2011)

Karta 5. Raziskovalno območje Breg pri Litiji, vodna mreža (vir: Atlas okolja, avtor A. Vovk Korže, 2011)

2 PREGLED SKUPIN ORGANIZMOV

2.1 Živali

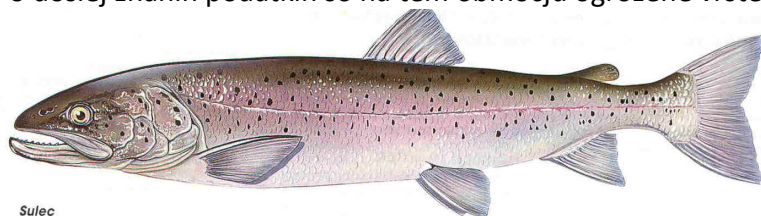
Nevretenčarji (členonožci, gliste, mehkužci, kolobarniki)

So zelo številčna vrsta in jih najdemo na mnogih območjih.

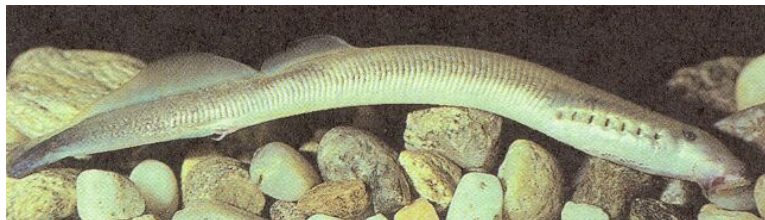
Vretenčarji

Obloustke in ribe

Po doslej znanih podatkih so na tem območju ogrožene vrste piškur, potočna postrv, sulec.

Slika 1: Sulec

Slika 2: Piškur

Dvoživke in plazilci

V Sloveniji živi 20 vrst dvoživk, vse razen močerada so z zakonom varovane. Vzroki ogroženosti so različni: nenadzorovana urbanizacija, spremembe v kmetijstvu, razvoj infrastrukture, regulacija vodotokov, izsuševanje mokrišč, sprememba rabe oziroma sanacije in ureditve naravovarstveno pomembnejših gramoznic in glinokopov, nevzdrževanje, zaraščanje in uničevanje mlak in kalov, naseljevanje tujerodnih in invazivnih živalskih in rastlinskih vrst, onesnaženje voda (ARSO, 2001).

V Sloveniji živi 25 vrst plazilcev, vse so zakonsko varovane. Vzroki ogroženosti: vse hitrejša urbanizacija, degradacija habitatov, zmanjševanje številnosti žuželk, rib, dvoživk in malih sesalcev, s katerimi se hranijo plazilci, pretirana uporaba pesticidov, onesnaževanje, tujerodne vrste (ARSO, 2001).

Ptiči

Po podatkih DOPPSa ob Savi na otoku pri vasi Breg gnezdita za Slovenijo dokaj redki vrsti ptic mali martinec in mali deževnik.

Tu živijo tudi nekatere ogrožene vrste, kot na primer žagarica in kormoran (www.jablaniskadolina.si).

Mali deževnik je v Sloveniji razmeroma redka poletna vrsta. V Sloveniji gnezdi 500 do 800 parov, medtem ko je malih martincev poleti 250 do 500 parov, pozimi pa 10 do 50 (Gooders, 1998).

Slika 3: Mali deževnik

Slika 5: Mali martinec

Sesalci

Za podatke o razširjenosti zajcev, zveri in parkljarjev se povežemo z lokalnimi lovskimi družinami.

Pri nas živi 28 vrst, vse so ogrožene zaradi motenja kolonij in zmanjševanja števila žuželk zaradi raznih vrst onesnaževanja in propadanja gozdov. Na območju Zgornje Jablanice živi mali podkovnjak (Natura 2000). Ta vrsta pogosto najde zatočišča v opuščenih človeških bivališčih, cerkvenih zvonikih, opuščenih rudniških rovih. (Gorički, 2003).

Slika 6: Mali podkovnjak

2.2 Rastline

Gozdovi

Bukovi gozdovi na območju Zgornje Jablanice so vključeni v Naturo 2000. Gre za evropsko pomembne ilirske bukove gozdove.

Slika 7: Bukov gozd

Travniki

Gojeni travniki imajo popolnoma drug režim gospodarjenja kot tisti, ki jih človek vzdržuje zaradi pestrosti.

Visokodebelni travniški sadovnjaki

Visokodebelni sadovnjaki so pridelovalne površine, ki so uporabne iz mnogih vidikov: kot vir sadja, trave, cvetlic, dom številnim živalim. So življenjski prostor mnogih rastlin in živali, ki bi

sicer izginile, izboljšujejo lokalno podnebje, zadržujejo veter, vlago, izboljšujejo zrak in nenazadnje zvišujejo vrednost krajine za sprostitev in oddih. V njih pa so ohranjene tudi stare sorte sadja in kulturno izročilo (Kuštor, 2006). Vse to so vzroki, zakaj je vredno te življenjske prostore ohranjati, pomlajevati, vzdrževati in na novo zasajati.

Slika 8: Visokodebelni travniški sadovnjak

Vodne rastline

Posebnost je rastišče vodne kreše ob toplem izviru v Spodnji Jablanici. Je redka rastlina, ki je vezana na apnenčasta tla. Poleg tega bi bilo vredno pregledati in popisati še ostale makrofite, živeče v vodotokih tega območja.

Slika 9: Vodna kreša

3 KRATEK PREGLED BIOTSKE PESTROSTI V JABLANIŠKI DOLINI

<i>lokacija</i>	<i>organizem</i>	<i>opombe</i>
Zgornja Jablanica	mali podkovnjak	Natura 2000
	bukovi gozdovi	
nad vasjo Breg	mogočna bukev	
Jablaniški potok	piškur	redke živalske vrste
Breg ob Savi	žagarica, kormoran, mali deževnik, mali martinec	
širše območje	visokostebelni travniški sadovnjaki	izgled krajine

4 LITERATURA

Gooders J. 1998. Ptiči Slovenije in Evrope. Mladinska knjiga. Ljubljana

Gorički Š. 2003. Strunarji – vaje. BF, Oddelek za biologijo (skripta za interno uporabo)

Kuštör V. 2006. Krajinski park Goričko živi z naravo. Javni zavod Krajinski park Goričko. Murska Sobota

Ministrstvo za okolje in prostor – Agencija RS za okolje. 2001. Pregled stanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti v Sloveniji. Ljubljana

Mršić N. 1997. *Biotska raznovrstnost v Sloveniji: Slovenija - »vroča točka« Evrope*. Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava RS za varstvo narave. Ljubljana

Viri:

Atlas okolja, ARSO Slovenija.

http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso

<http://www.jablaniskadolina.si/sl/dozivate-jablanisko-dolino>

PISO, Geoprostor. http://www.geoprostor.net/PisoPortal/piso_pregledovalnik.aspx

<http://www.jablaniskadolina.si/sl/dozivate-jablanisko-dolino>